

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції

**ПРОДОВОЛЬЧА ТА ЕКОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА
В УМОВАХ ВІЙНИ ТА ПОВОЄННОЇ ВІДБУДОВИ:
ВИКЛИКИ ДЛЯ УКРАЇНИ ТА СВІТУ**

*присвяченої 125-річчю Національного університету
біоресурсів і природокористування України*

**Секція 4. Якість освіти та гуманітарна наука в умовах війни
та глобальних викликів**

**25 травня 2023 року
Київ, Україна**

Організатор конференції:

Національний університет біоресурсів і
природокористування України

Продовольча та екологічна безпека в умовах війни та повоєнної відбудови: виклики для України та світу: мат. Міжн. наук.-практ. конф., секція 4: Якість освіти та гуманітарна наука в умовах війни та глобальних викликів (м. Київ, 25 трав. 2023 р.). Київ, 2023. С. 358.

Матеріали конференції подано в авторській редакції.

У збірнику подано результати обговорення актуальних проблем, перспектив і шляхів забезпечення продовольчої та екологічної безпеки в умовах війни, плану відновлення України, сталого розвитку світу в контексті глобальних і регіональних викликів, трансформації суспільства та формування нової парадигми розвитку.

Редакційна колегія:

Ніколаєнко С. М. (відповідальний редактор), Кваша С. М., Кондратюк В. М., Ткачук В. А., Шинкарук В. Д., Барановська О. Д., Баль-Прилипка Л. В., Братішко В. В., Глазунова О. Г., Гриценко І. С., Діброва А. Д., Євсюков Т. О., Каплун В. В., Коломієць Ю. В., Кононенко Р. В., Васишин Р. Д., Мельник В. І., Остапчук А. Д., Отченашко В. В., Рудик Я. М., Ружило З. В., Савицька І. М., Тонха О. Л., Цвіліховський М. І., Яра О. С.

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції

**ПРОДОВОЛЬЧА ТА ЕКОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА В УМОВАХ ВІЙНИ ТА ПОВОЄННОЇ
ВІДБУДОВИ: ВИКЛИКИ ДЛЯ УКРАЇНИ ТА СВІТУ**

*присвяченої 125-річчю Національного університету біоресурсів
і природокористування України*

Секція 4. Якість освіти та гуманітарна наука в умовах війни та глобальних викликів

Відповідальний за випуск: **Отченашко В. В.**

© НУБіП України, 2023.

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ІДИОМ З КОМПОНЕНТОМ «WATER»

ЛУГОВА Тетяна Миколаївна, кандидат філологічних наук, старший викладач, Національний університет біоресурсів і природокористування України (м. Київ, Україна)

Ідіоми з компонентом «вода» представляють особливе поле для досліджень у сфері лексикології і фразеології. Цьому сприяє відносна стабільність їхнього складу впродовж довгого періоду, достатнім рівнем репрезентативності в лексикографічних джерелах, їхньою продуктивністю, високою частотністю їх вживання в художній літературі і розмовному мовленні, різноманітністю їхньої семантики, структури і граматики.

Зміст ідіом визначають їхня семантика та структурна організація, а також належність до певного розряду стійких словосполучень (фразеологічних одиниць). Вивчення структури ідіом та їх класифікація необхідні не тільки для розуміння глибинних процесів розвитку фразеології тієї чи іншої мови, але й для розкриття своєрідності мовної культури певного народу, допомагає виявленню його фразеологічних багатств.

Вивчення ідіом сучасної англійської та української мови сприяє розумінню різноманітності їх семантики та структури.

Одна з класифікацій ідіом належить Л.М. Пелепейченко. Вона дає уявлення про те, що більшість ідіом як англійської, так і української мови чітко структуровані. Найбільш продуктивною в англійській мові є модель ідіом з компонентом «вода» з чіткою структурою речень. Другою за чисельністю виступають ідеоми зі структурою «дієслово + іменник + прийменник + іменник». Далі йдуть ідіоми зі структурою «дієслово + іменник» та ідіоми з елементом like.

В українській мові найбільш поширеною є модель ідіом з компонентами «як, мов, хоч, наче» тощо. Трохи менш чисельною є група ідіом із запереченням. За ними йдуть ідіоми зі структурою «дієслово + іменник + прийменник + іменник».

Ідіоми з компонентом «вода» є достатньо варіативними через те, що більшість з них часто вживаються в усному мовленні. В той час як до книжних належить лише незначна їх частина. Саме частота їх вживаності сприяє виникненню їх варіантів, що є характерним для фразеологічних виразів, що часто вживаються в усному мовленні або належать до розмовних за своєю стилістикою.

Аналіз даної групи ідіом в англійській та українській мовах виявив, що варіативність притаманна ідіоматичним виразам в обох мовах. Однак кількісно переважають ідіоми з компонентом «вода» в українській мові: «шубовснути, як у воду падати, пірнути; заховати кінці в воду – ховати, як холодною водою обдати – облити; вискочити виходити сухим із води».

В англійській мові також наявні подібні ідіоми: «great ship ask (require) deep waters, carry (draw) water in asieve, be in deep(hot, low, smooth) water, be (put) on bread and water».

Для ідіом також характерне таке явище як полісемія. Наприклад, ідіоматичний вираз «камінь у воду» має два значення – «нічого не відомо про кого-небудь» та «безслідно зникнути», ідіома «take water» має три значення – «увійти у воду та попливти», «бути зпущеним на воду (корабель)» і «вирушити у море», а вираз «of the firstwater» – вживається в двох значеннях: «чиста вода (коли мова йде про дорогоцінне каміння)», а також

«першокласний, чудовий». Однак якщо звичайні слова можуть бути багатозначними, то фразеологізми не такі багатозначні. А отже, значення ідіом менше залежить від контексту.

У мовленні ідіоми несуть специфічне стилістичне навантаження. Вони представляють надзвичайно потужну частину великого арсеналу зображальних мовних засобів. Шляхи перекладу ідіоматичних одиниць досить складні та проблематичні.

Перекладаючи ідіоматичні вирази перекладач має передати їх зміст, а ще більше показати їх образність. При чому треба знайти аналогічний вираз в англійській мові, не втративши його стилістичну функцію. Якщо в англійській мові відсутній ідентичний вираз перекладач має знайти відповідник.

За Куниним англійські ідіоми з перекладацької точки зору розділяють на дві великі групи: ті, що мають еквіваленти в українській мові (повні і часткові) та безеквівалентні. Повними ідіоматичними еквівалентами є готові англійські еквіваленти, що співпадають з українськими за лексичним складом, значенням, стилістичним забарвленням, образністю та граматичною структурою:

- muddy the water – каламутити воду;
- unstable as water – неспокійний як вода;
- put on bread and water – садовити на хліб та воду;
- pour cold water on smth – лити холодну воду.

Деякі англійські ідіоми перекладаються частковими українськими еквівалентами, які передають повне значення, зберігають стилістичну направленість, але містять лексичні, граматичні або лексико-граматичні відмінності. Часткові ідіоматичні еквіваленти розділяють на три групи.

1. Які співпадають за стилістичним забарвленням та значенням, а також близькі за образністю, але різні за лексичним складом:

- to fish in troubled waters – ловити рибу в мутній воді;
- to scoop up water with a sieve – носити воду решетом;
- like water off duck's back – Як з гусака (з гуски) вода;
- beware of a silent dog and still water – в тихому болоті чорти водяться;
- to carry (draw) water in a sieve – носити воду решетом;
- to turn on the waterworks – розплакатися, заплакати; проливати сльози;
- to tread water – товкти воду в ступі.

2. Які співпадають за лексичним складом, значенням, образністю, стилістичному забарвленню та різняться за деякими формальними ознаками (зокрема, число та порядок слів):

- to water on one's mill-wheel – лити воду на млин;
- a lot of water has flowed under the bridge since – чимало води уплигло;
- to plough the water – носити воду решетом;
- written in water – на (по) воді писати. То на воді записано. Це ще вилами по воді писано.

3. Які співпадають за всіма ознаками, окрім образності. Українська ідіома «відкрите море» передається англійським еквівалентом «blue water». Або українська ідіома «потрапити в халепу» має англійський варіант «get into deep water».

Отже, можемо зробити висновки, що перекладаючи ідіоматичні вирази перекладач повинен в першу чергу передати його окремі елементи й сторони та наблизитися до його еквіваленту в мові оригіналу.